Stockholms läns landsting

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2015-11-18

LS 2015-1121

Landstingsstyrelsen

Yttrande över E-delegationens slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66)

Föredragande landstingsråd: Daniel Forslund

Ärendebeskrivning

Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på E-delegationens slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66).

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen besluta

att avge yttrande till Näringsdepartementet över slutbetänkandet En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66) i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Landstingsrådsberedningens motivering

E-delegationens slutbetänkande är delegationens slutredovisning av dess uppdrag och omfattar bland annat delegationens erfarenheter, slutsatser och rekommendationer för det fortsatta arbetet på området e-förvaltning.

Landstingstyrelsen instämmer i de slutsatser som E-delegationen presenterar för att lösa samverkanshinder och nå de nationella målen för e-förvaltning. Att Sverige börjar halka efter i internationella mätningar när det gäller den offentliga sektorns digitalisering är en oroväckande utveckling som kräver både samverkan och nationell styrning för att vända.

För Stockholms läns landsting är möjligheten att säkert och enkelt kunna dela information inom hälso- och sjukvården och mellan vården och patienterna avgörande för patientsäkerheten, effektiviteten och tillgängligheteten, samt för informationssäkerheten. Innovation och digitalisering har därför givits hög prioritet som strategisk ledningsfråga och en avgörande del i landstingets plan för framtidens hälso- och sjukvård.

Landstingsstyrelsen ser positivt på E-delegationens rekommendation att digitala tjänster så långt det är möjligt ska kunna vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med medborgare och företag. För att bidra till detta mål har resurser avsatts i budget för 2016 för en ökad digital tillgänglighet i vården. Landstingsstyrelsen delar även delegationens övriga rekommendationer kring bland annat fastställda principer för informationsutbyte mellan myndigheter och behovet av att nödvändiga lagstiftningsförändringar genomförs.

Beslutsunderlag
Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 19 oktober 2015
Förslag till yttrande
Sammanfattning av slutbetänkandet En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66)

Torbjörn Rosdahl

Daniel Forslund

Carl Rydingstam

Landstingsstyrelsens förvaltning
SLL Juridik och upphandling

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2015-10-19

LS 2015-1121

Handläggare: Josef Driving

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -10- 22
Dnr LS 2015-1121
Rofel I

Näringsdepartementet

Yttrande över E-delegationens slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66)

Ärendebeskrivning

Näringsdepartementet har genom remiss bjudit in Stockholms läns landsting att lämna synpunkter på E-delegationens slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66).

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 19 oktober 2015
Förslag till yttrande
Sammanfattning av slutbetänkandet En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66)

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande till Näringsdepartementet över slutbetänkandet En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66) i enlighet med landstingsdirektörens förslag till yttrande.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
E-delegationens slutbetänkande är delegationens slutredovisning av dess uppdrag och omfattar bland annat delegationens erfarenheter, slutsatser och rekommendationer för det fortsatta arbetet på området e-förvaltning. Landstinget ser positivt på delegationens arbete och dess resultat samt instämmer i de slutsatser och rekommendationer som lämnas i betänkandet.

Bakgrund
E-delegationen, en kommitté under Näringsdepartementet, tillsattes år 2009 och har haft som uppdrag att samordna myndigheternas it-baserade utvecklingsprojekt och skapa goda möjligheter för myndighetsövergripande samordning, samt att se över vidareutnyttjande av offentlig information och riktlinjer för myndigheters användning av sociala medier. Delegationen, som tidigare har redovisat elva betänkanden samt publicerat flera vägledningar och riktlinjer, upphörde den 1 juli 2015 och lämnar i föreliggande slutbetänkande en redovisning av uppdraget utifrån direktiven samt sammanfattande erfarenheter, rekommendationer och ställningstaganden.

Stockholms läns landsting har lämnat remissyttranden över två av E-delegationens betänkanden, dels Organisering av framtidens e-förvaltning (SOU 2013:75), med förslag på hur det nationella arbetet med e-frågor kan organiseras och föras vidare i ett längre perspektiv, dels Så enkelt som möjligt för så många som möjligt – Bättre juridiska förutsättningar för samverkan och service (SOU 2014:39), med bland annat. förslag till ändringar i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) syftande till att förbättra de juridiska förutsättningarna för samverkan och service kring myndigheternas e-tjänster. Landstinget har i huvudsak ställt sig positivt till förslagen i dessa betänkanden.

Slutbetänkandets innehåll
I slutbetänkandet lämnar E-delegationen bland annat följande rekommendationer och ställningstaganden för regeringen för att kunna nå målen för e-förvaltningen.

- Digitala tjänster ska, så långt det är möjligt och relevant, vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med medborgare och företag.
- Regeringen behöver vidta åtgärder för att möjliggöra avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter.
- En långsiktigt hållbar finansieringsmodell för utveckling, förvaltning och drift av förvaltningsgemensamma lösningar är en förutsättning för att nå regeringens mål för e-förvaltningen.
- Regeringen behöver stärka sin förmåga att genomdriva nödvändiga författningsändringar för bättre förvaltningsgemensam e-utveckling.
- Det finns brister i regleringen av förutsättningarna för en effektiv e-förvaltning och ett välavvägt integritetsskydd när det gäller automatiserad behandling av uppgifter om enskilda.

- Regler som kräver egenhändig underskrift eller fysiska originalexemplar behöver ses över, så att onödiga hinder mot elektroniska rutiner kan undanröjas.
- Utländska medborgare bör kunna få svensk e-legitimation eller kunna använda utländsk e-legitimation i svenska tjänster.
- Det finns kvarvarande utmaningar för elektroniskt informationsutbyte mellan socialnämnder och andra myndigheter vid handläggning av ärenden om försörjningsstöd.
- Onödiga författningshinder mot elektronisk hantering av bygglov och planhantering behöver undanröjas.

I slutbetänkandet redovisas vidare en genomförd förstudie angående frågan om sekretess vid myndigheters outsourcing. Frågan har aktualiserats med anledning av att Justitieombudsmannen (JO) uttalat kritik mot offentliga vårdgivare för att ha lämnat ut sekretesskyddade uppgifter till ett privat företag som tillhandahöll medicinska sekreterartjänster, främst utskrivning av journaldiktat. Delegationens slutsats är att regelverket med fördel kan förtydligas på sikt, men att behovet inte är så stort att ett sådant arbete behöver initieras av delegationen.

Slutbetänkandet innehåller även bland annat ett avsnitt med ett forskningsperspektiv om e-förvaltningsutveckling, med syftet att bidra med kunskap som kan användas för framtida utveckling och styrning av svensk e-förvaltning samt ge perspektiv på vikten av att kunna samverka.

Då E-delegationen avslutar sitt arbete tar ett antal andra initiativ vid. Regeringen har för avsikt att öka satsningarna på området e-förvaltning, bl.a. genom att bilda ett strategiskt e-förvaltningsråd och genom att ge Ekonomistyrningsverket en utökad uppgift inom området. Som komplement till regeringens initiativ har ett självständigt, medlemsdrivet samarbete mellan myndigheter och Sveriges Kommuner och landsting – E-samverkansprogrammet – startat upp från den 1 juli 2015 för att driva e-förvaltningsfrågorna vidare.

Överväganden
För att möta de utmaningar som bland annat hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen står inför, med ökande behov av vård- och omsorgsinsatser och en åldrande befolkning, är digitalisering är en grundförutsättning. Under de närmaste åren ska landstingets utvecklingsplan för framtidens hälso- och sjukvård genomföras. Planen innebär att allt mer vård kommer att ske i nätverkssjukvård i hemmen, vilket förutsätter att digitalt verksamhetsstöd finns integrerat i vården. En sammanhållen vård och omsorg i hemmet kommer att ställa förändrade

krav på samverkan mellan landstinget, länets kommuner och privata aktörer. Vård och omsorg är en informationsintensiv sektor där tillgång till rätt information vid rätt plats och rätt tillfälle är avgörande. Invånarna ska ha möjlighet till delaktighet och ökad information om sin hälsa och vård. En väl fungerande informationsförsörjning mellan vårdens aktörer, invånare och it-system är en förutsättning. Detta bidrar till fördelar som självständighet, trygghet, aktivitet, delaktighet och valfrihet för invånarna.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att utvecklingen kan fortsätta mot de uppställda målen. Förvaltningen ser positivt på E-delegationens arbete och dess resultat samt instämmer i de slutsatser och rekommendationer som framförs i slutbetänkandet.

Ekonomiska konsekvenser av beslutet

Beslutet har inga ekonomiska konsekvenser.

Miljökonsekvenser av beslutet

I enlighet med landstingets Miljöpolitiska program 2012-2016 har hänsyn till miljön beaktats och slutsatsen är att det inte är relevant med en miljökonsekvensbedömning i detta ärende.

Toivo Heinsoo
Landstingsdirektör

Anne Rundquist
Chefsjurist

Landstingsstyrelsen

YTTRANDE
2015-12-01

LS 2015-1121

Näringsdepartementet
Dnr N2015/5090/EF

Yttrande över E-delegationens slutbetänkande En förvaltning som håller ihop (SOU 2015:66)

Stockholms läns landsting anser för att möta de utmaningar som bland annat hälso- och sjukvården och den kommunala omsorgen står inför, med ökande behov av vård- och omsorgsinsatser och en åldrande befolkning, är digitalisering är en grundförutsättning. Under de närmaste åren ska landstingets utvecklingsplan för framtidens hälso- och sjukvård genomföras. Planen innebär att allt mer vård kommer att ske i nätverkssjukvård i hemmen, vilket förutsätter att digitalt verksamhetsstöd finns integrerat i vården. En sammanhållen vård och omsorg i hemmet kommer att ställa förändrade krav på samverkan mellan landstinget, länets kommuner och privata aktörer. Vård och omsorg är en informationsintensiv sektor där tillgång till rätt information vid rätt plats och rätt tillfälle är avgörande. Invånarna ska ha möjlighet till delaktighet och ökad information om sin hälsa och vård. En väl fungerande informationsförsörjning mellan vårdens aktörer, invånare och it-system är en förutsättning. Detta bidrar till fördelar som självständighet, trygghet, aktivitet, delaktighet och valfrihet för invånarna.

Mot denna bakgrund är det av stor vikt att utvecklingen kan fortsätta mot de uppställda målen. Landstinget ser positivt på E-delegationens arbete och dess resultat samt instämmer i de slutsatser och rekommendationer som framförs i slutbetänkandet.

Ankom
Stockholms läns landsting
2015 -09- 22
Dnr LS 2015-1121

Sammanfattning

E-delegationen har i snart sex år drivit på den förvaltningsgemensamma utvecklingen för att skapa förutsättningar att nå regeringens övergripande mål för e-förvaltningen.[1] För att kunna utveckla kvalitativa sammanhållna e-tjänster med hög användningsgrad är det viktigt att utgå från medborgarnas och företagarnas behov. Den svenska förvaltningen står därmed inför ett antal utmaningar för att lyckas nå målen. Offentlig sektor har hittills ofta varit fragmentarisk i sättet att utveckla e-tjänster till medborgare och företag, då myndigheter oftast utgått från det egna uppdraget och inte sett vikten av att samverka över organisationsgränser för att tillgodose medborgares och företagares behov av sammanhållna e-tjänster. En förklaring till detta kan vara att den svenska förvaltningsmodellens fördelar med att snabbt kunna ställa om till ett digitaliserat samhälle, upplevs bli problematisk när det gäller förvaltningsövergripande samverkan. Frivilligheten och självständigheten kan upplevas som hinder för samverkan.

I detta sammanhang kan det slås fast att det goda engagemanget och tilliten hos myndigheterna som byggts upp inom E-delegationen har varit en framgångsfaktor för utvecklingen av förvaltningsgemensamma e-tjänster. Statskontoret har även konstaterat att delegationen har förmått att tillvarata driv- och utvecklingskraften hos de myndigheter som ingår i delegationen.[2]

Sverige har tidigare varit föregångsland inom e-förvaltningsutvecklingen. De senaste årens internationella mätningar visar dock att denna position håller på att försämras, då den offentliga

[1] Näringsdepartementet (2012), *Med medborgaren i centrum. Regeringens strategi för en digitalt samverkande statsförvaltning* (N2012.37). Målbild: En enklare vardag för medborgare, Öppnare förvaltning som stödjer innovation och delaktighet, Högre kvalitet och effektivitet i verksamheten.
[2] Statskontoret (2014), *Delegerad digitalisering En utvärdering av E-delegationen* (2014:12).

sektorns digitalisering har börjat halka efter. Vad detta beror på kan diskuteras men trenden är stark och går inte att bortförklara. I dag går digitaliseringen snabbare i många andra länder än i Sverige. De komparativa fördelarna av självständiga myndigheter att snabbt komma till beslut kring digitalisering är inte längre tillräckligt. Mycket av den utveckling som realiseras i andra länder bygger på gemensamma identifieringslösningar, säker infrastruktur för kommunikation, registerhantering och lagstiftning kopplad till denna samt inte minst gemensamma sammanhållna kundmöten i livshändelser. Oavsett vilka vägval som görs i den offentliga sektorn behöver samverkan mobiliseras. För detta krävs centrala inriktningsbeslut och en nationell styrning och samordning.

Förutsättningar för att nå målen för e-förvaltningsutvecklingen

Regeringen behöver fortsätta driva på en utveckling som syftar till att lösa de samverkanshinder som motverkar de övergripande målen med e-förvaltningen. Delegationen lämnar därför följande rekommendationer och ställningstaganden:

- Digitala tjänster ska, så långt det är möjligt och där det är relevant, vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakter med medborgare och företag. Regeringen behöver därför driva en utveckling som leder till att digitala tjänster införs som förstahandsval i offentlig sektor.
- Regeringen behöver vidta åtgärder för att möjliggöra ett avgiftsfritt informationsutbyte mellan myndigheter. Utgångspunkten ska vara att myndigheternas samlade informationsmängder ska ses som en myndighetsgemensam resurs och att lösningen ska bidra till en effektivare förvaltning.
- En långsiktigt hållbar finansieringsmodell för utveckling, förvaltning och drift av förvaltningsgemensamma lösningar är en förutsättning för att nå regeringens mål för e-förvaltningen. Därför behöver regeringen gå vidare med att utreda finansieringsmodeller enligt de överväganden som görs i Budgetpropositionen för 2015.

- Regeringen behöver stärka sin förmåga att omhänderta och driva på nödvändiga författningsändringar för att skapa bättre förutsättningar för förvaltningsgemensam e utveckling. Det ställer krav på samverkansförmågan hos myndigheterna under regeringen, Regeringskansliet, regeringen och riksdagen. En förutsättning för detta är att regeringen förbättrar den interdepartementala samordningen av juridiska frågor.
- Det finns brister i regleringen av förutsättningarna för en effektiv e-förvaltning och ett välavvägt integritetsskydd när det gäller automatiserad behandling av uppgifter om enskilda. Det påverkar även enskildas tilltro till myndigheterna. Det är angeläget att regeringen har ett helhetsperspektiv när resultaten av tillsatta utredningar bereds.
- Det behövs en ny genomgång av regler som kräver egenhändig underskrift eller fysiska originalexemplar så att onödiga hinder mot elektroniska rutiner kan undanröjas.
- Det finns behov av att utländska medborgare ska kunna få Svensk e-legitimation eller kunna legitimera sig med en utländsk e-legitimation i svenska e-tjänster.
- Det finns kvarvarande utmaningar för elektroniskt informationsutbyte mellan socialnämnder och andra myndigheter vid handläggning av ärenden avseende försörjningsstöd. Det medför att ärenden delvis måste hanteras manuellt.
- Onödiga hinder i författningsregleringen mot elektronisk hantering av bygglov och planhantering vid informationsutbyte mellan kommuner och länsstyrelser behöver undanröjas.

Analys av sekretess vid outsourcing

Frågan om sekretess utgör hinder för outsourcing av drift till en privat utförare har uppmärksammats till följd av JO:s kritik mot en offentlig vårdgivare för att ha lämnat ut sekretesskyddade uppgifter till en privat utförare. E-delegationen har av denna anledning genomfört en förstudie. Förstudien syftar dels till att klarlägga rättsläget om i vilken mån sekretess utgör ett hinder för outsourcing, dels skapa underlag för en bedömning av om det finns

anledning för delegationen att överväga författningsåtgärder inom området.

På sikt är det önskvärt att regelverket kan förtydligas i syfte att förenkla förfarandet vid utlämnande av uppgifter till en tjänsteleverantör. Delegationen bedömer dock inte att förstudien ger tillräckligt stöd för slutsatsen att behovet av författningsändringar för närvarande är så stort att delegationen borde ha initierat ett sådant arbete. Däremot kan myndigheter behöva en vägledning i dessa frågor.

E-delegationens erfarenheter

Förverkligandet av regeringens strategi har kommit att prägla E-delegationens arbete. Att utgå från medborgares och företagares behov, ofta uttryckt som livshändelser, ställer stora krav på att utveckling av tjänster sker i samverkan över organisatoriska gränser inom offentlig sektor och ofta med privata aktörer. E-delegationen har särskilt uppmärksammat kritiska framgångsfaktorer för digital samverkan och försökt skapa förutsättningar och stöd till samverkande aktörer. Delegationen har valt att förstärka möjligheten till samordning genom att fokusera på koordinering, digital samverkan och behovsdriven utveckling. Arbetet har resulterat i vägledningar och metoder för hur samverkan kan organiseras, ledas och styras, följas upp samt vilka överenskommelser eller avtal som kan behövas.

Uppföljning av E-delegationens uppdrag utifrån direktiven

I delegationens första betänkande, Strategi för myndigheternas arbete med e-förvaltning (SOU 2009:86), presenterades ett förslag till genomförandeplan. Delegationen har sammanställt uppdraget och de resultat som uppnåtts utifrån kommittédirektiven. I E-delegationens tidigare betänkanden går det att följa det arbete som gjorts genom alla år som delegationen verkat.

Ett forskarperspektiv om e-förvaltningsutveckling

Några av utmaningarna för ökad samordning och ökat samutnyttjande av tjänster är hur man kan organisera och finansiera såväl utvecklingsarbete som förvaltning av e-tjänster. Erfarenheten har visat att det blir särskilt stora utmaningar då samverkan sker över organisatoriska gränser i den offentliga sektorn. I avsnitt 6–10 finns ett forskarperspektiv om e-förvaltningsutveckling sett över en längre period som bygger på underlag från forskningsresultat. Syftet är att bidra med kunskap som kan användas för framtida utveckling och styrning av svensk e-förvaltning samt ge perspektiv på vikten av att kunna samverka.